

БУКОВИНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ МОЗ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ІМЕНІ П.Л. ШУПИКА

АСОЦІАЦІЯ СУДОВИХ МЕДИКІВ УКРАЇНИ

ДСУ «ГОЛОВНЕ БЮРО СУДОВО-МЕДИЧНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ МІНІСТЕРСТВА
ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ»

СУДОВО-МЕДИЧНА ЕКСПЕРТИЗА

Науково-практичний рецензований журнал № 1/2023

Заснований у грудні 2010 р.

Виходить 2 рази на рік

ISSN 2218-838X (Print)

ISSN 2707-8728 (Online)

Засновники журналу:

Національний університет охорони здоров'я України імені П.Л. Шупика
Буковинський державний медичний університет
Асоціація судових медиків України
ДСУ «Головне бюро судово-медичної експертизи МОЗ України»

Наказом МОН України № 735 від 29.06.2021 р. «Про затвердження рішень Атестаційної колегії Міністерства» журнал включено до Переліку наукових фахових видань України категорії «Б» (свідectво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації КВ № 25013-14953ПР), галузь науки «Медицина», спеціальність – 222.

Журнал включений у каталоги та наукометричні бази: Національна бібліотека ім. В.І. Вернадського (National Library of Ukraine), «Українська науково-освітня телекомунікаційна мережа URAN» (Open Journal Systems), CrossRef.

Мова видання: українська та англійська

Головний редактор:

Бачинський Віктор Теодосович – д.мед.н., проф., Буковинський державний медичний університет, КМУ «Обласне бюро судово-медичної експертизи» департаменту охорони здоров'я Чернівецької ОДА, м. Чернівці, Україна

Заступник головного редактора:

Ванчуляк Олег Ярославович – д.мед.н., проф., Буковинський державний медичний університет, м. Чернівці, Україна

Редакційна рада:

Андрієць О.А. – д.мед.н., проф., Буковинський державний медичний університет, м. Чернівці, Україна

Борисюк А.С. – д.психол.н., проф., Буковинський державний медичний університет, м. Чернівці, Україна

Войченко В.В. – к.мед.н., доц., Голова Асоціації судових медиків України, м. Дніпро, Україна

Воронов В.Т. – д.мед.н., проф., Вінницький національний медичний університет ім. М.І. Пирогова, м. Вінниця, Україна

Гаврилюк А.О. – д.мед.н., проф., Вінницький національний медичний університет ім. М.І. Пирогова, м. Вінниця, Україна

Герасименко О.І. – д.мед.н., проф., Донецький національний медичний університет, м. Кропивницький, Україна

Гуров О.М. – д.мед.н., проф., Харківська медична академія післядипломної освіти, м. Харків, Україна

Джозеф Сідло (Jozef Sidlo) – к.мед.н., доц., Інститут судової медицини Медичного університету ім. Коменського, м. Братислава, Республіка Словаччина

Захарчук О.І. – д.мед.н., проф., Буковинський державний медичний університет, м. Чернівці, Україна

Зорій Н.І. – к.філос.н., доц., Буковинський державний медичний університет, м. Чернівці, Україна

Ілащук Т.О. – д.мед.н., проф., Буковинський державний медичний університет, м. Чернівці, Україна

Колоскова О.К. – д.мед.н., проф., Буковинський державний медичний університет, м. Чернівці, Україна

Костенко Є.Я. – д.мед.н., проф., Голова Асоціації судових стоматологів України, Ужгородський національний університет, м. Ужгород, Україна

Кривда Г.Ф. – д.мед.н., проф., Одеський національний медичний університет, м. Одеса, Україна

Курт Трубнер (Kurt Truebner) – Голова Асоціації судових медиків Східної Європи, Інститут судової медицини Дуйсбург-Ессенського Університету, м. Ессен, Федеративна Республіка Німеччина

Михайличенко Б.В. – д.мед.н., проф., Національний медичний університет імені О.О. Богомольця, м. Київ, Україна

Мішалов В.Д. – д.мед.н., проф., Національний університет охорони здоров'я України імені П.Л. Шупика, м. Київ, Україна

Нечитайло Ю.М. – д.мед.н., проф., Буковинський державний медичний університет, м. Чернівці, Україна

Падуре А.М. – д.мед.н., проф., Державний університет медицини і фармації ім. М. Тестеміцану, м. Кишинів, Республіка Молдова

Пашковський В.М. – д.мед.н., проф., Буковинський державний медичний університет, м. Чернівці, Україна

Пенішкевич Я.І. – д.мед.н., проф., Буковинський державний медичний університет, м. Чернівці, Україна

Полянський І.Ю. – д.мед.н., проф., Буковинський державний медичний університет, м. Чернівці, Україна

Савка І.Г. – д.мед.н., проф., Буковинський державний медичний університет, м. Чернівці, Україна

Сілке Грабхер (Silke Grabherr) – д.мед.н., проф., Науково-Практичний Центр Судової Медицини, Університетська Клініка Женеви та Лозанни, м. Лозанна, Швейцарська Конфедерація

Сокольник С.О. – д.мед.н., проф., Буковинський державний медичний університет, м. Чернівці, Україна

Ташук В.К. – д.мед.н., проф., Буковинський державний медичний університет, м. Чернівці, Україна

Ушенко О.Г. – д.фіз.-мат.н., проф., Академік АН Вищої школи України, Чернівецький національний університет ім. Ю. Федьковича, м. Чернівці, Україна

Редакційна колегія:

Білоус Т.М. (д.мед.н., доц.), **Вербицька Ю.С.**, **Гараздук М.С.** (к.мед.н., доц.), **Гунас В.І.** (д.мед.н., доц.), **Давиденко І.С.** (д.мед.н., проф.), **Давтян Л.Л.** (д.фарм.н., проф.), **Дейнека С.Є.** (д.мед.н., проф.), **Дунаєв О.В.** (д.мед.н., проф.), **Заморський І.І.** (д.мед.н., проф.), **Козань Н.М.** (д.мед.н., проф.), **Козлов С.В.** (д.мед.н., проф.), **Корнілова Є.О.**, **Кривецький В.В.** (д.мед.н., проф.), **Кузняк Н.Б.** (д.мед.н., доц.), **Москалюк В.Д.** (д.мед.н., проф.), **Навчук І.В.** (к.мед.н., доц.), **Пономаренко М.С.** (д.фарм.н., проф.), **Слободян О.М.** (д.мед.н., проф.), **Струк І.М.** (к. філол. н.), **Федів В.І.** (д.фіз.-мат.н., проф.), **Федонюк Л.Я.** (д.мед.н., проф.), **Франчук В.В.** (д.мед.н., проф.), **Хухліна О.С.** (д.мед.н., проф.), **Цигикало О.В.** (д.мед.н., проф.), **Чайковський Ю.Б.** (ч.-к. НАМН України, д.мед.н., проф.), **Шаповалова В.О.** (д.фарм.н., проф.), **Шаповалов В.В.** (д.фарм.н., проф.), **Шевчук М.М.** (к.мед.н., доц.), **Шепітько В.Ю.** (акад. НАМН України, д.юр.н., проф.), **Шкварковський І.В.** (д.мед.н., проф.)

Відповідальний редактор електронної версії журналу в системі Open Journal Systems (OJS):

Саркісова Ю.В. (доктор філософії)

Рекомендовано до друку та поширення через мережу Internet:

Вченою радою Буковинського державного медичного університету (протокол №14 від 21.06.2023р.)

Президією Асоціації судових медиків України (протокол №9 від 07.07.2023 р.)

Офіційний web-сайт журналу: <http://forensic.bsmu.edu.ua/>

Електронна версія журналу представлена: Національна бібліотека ім. В.І.Вернадського (м Київ, Україна), Наукова періодика України, web-сайт: <http://www.irbis-nbuv.gov.ua/>

ЗМІСТ

ДИСКУСІЙНІ, АКТУАЛЬНІ
ТА ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ

Бачинський В. Т., Падуре А. М.
ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ПІДГОТОВКИ
ЛІКАРЯ-СУДОВО-МЕДИЧНОГО
ЕКСПЕРТА В УКРАЇНІ ТА КРАЇНАХ ЄВРОПИ.....5

**Гуров О. М., Антонов А. Г., Шилан В. І.,
Сургай Н. М., Узбек Т. С.**
ТЕОРЕТИЧНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ
МЕХАНІЗМУ УТВОРЕННЯ
СЛІДІВ КРОВІ10

**Гуров О. М., Антонов А. Г., Сургай Н. М.,
Татарко С. В., Шилан В. І., Узбек Т. С.**
ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ СУДОВО--
МЕДИЧНОЇ ІДЕНТИФІКАЦІЇ ОСОБИ
В УСКЛАДНЕНИХ УМОВАХ16

ОРИГІНАЛЬНІ ДОСЛІДЖЕННЯ

Бачинський В.Т., Саркісова Ю. В.
МОЖЛИВОСТІ ВСТАНОВЛЕННЯ
ДАВНОСТІ НАСТАННЯ СМЕРТІ
ЗА ДОПОМОГОЮ МЕТОДІВ
БАГАТОМІРНОЇ ПОЛЯРИЗАЦІЙНОЇ Й
АВТОФЛУОРЕСЦЕНТНОЇ МІКРОСКОПІЇ
СКЛОВИДНОГО ТІЛА ЛЮДИНИ22

Бачинський В. Т., Шилан К. В.
ЗАСТОСУВАННЯ ДИФЕРЕНЦІЙНОЇ
МЮЛЛЕР-МАТРИЧНОЇ ТОМОГРАФІЇ
ГІСТОЛОГІЧНИХ ЗРІЗІВ
СТРУКТУРОВАНИХ БІОЛОГІЧНИХ
ТКАНИН ЛЮДИНИ ДЛЯ ВИЗНАЧЕННЯ
СТУПЕНЯ КРОВОВТРАТИ33

**Змієвська Ю. Г., Савка І. Г., Балук І. Г.,
Гринюк В. В., Бізер А. Р.**
ПРИКЛАДНЕ ЗНАЧЕННЯ
3D-МОДЕЛЮВАННЯ В АСПЕКТІ
СУДОВО-МЕДИЧНОЇ ДИФЕРЕНЦІЙНОЇ
ДІАГНОСТИКИ ВИДУ ТРАВМУЮЧОГО
СНАРЯДА ПРИ УШКОДЖЕННЯХ
З ВОГНЕПАЛЬНОЇ ЗБРОЇ ТА НАБЛИЖЕНОЇ
ДО НЕЇ ЗА СВОЇМИ ХАРАКТЕРИСТИКАМИ 42

Зозуля В. М.
ПРЕВАЛЮЮЧІ ТЕНДЕНЦІЇ
МОРФОЛОГІЧНИХ УШКОДЖЕНЬ
У ВОДІЇВ І ПАСАЖИРІВ ДЖИПІВ
І ПОЗАШЛЯХОВИКІВ ПРИ ЛЕТАЛЬНИХ ДТП ... 51

**Куслій Ю. Ю., Мішалов В. Д.,
Школьніков В. С., Шевчук Ю. Г.,
Костенко Є. Я.**
ВІДКЛАДАННЯ ЗАЛИШКОВИХ
КОМПОНЕНТІВ ПОСТРІЛУ ПРИ ПОСТРІЛАХ
З ПІСТОЛЕТІВ «FORT 12R» ТА «AE 790G1».....56

DISCUSSION, CURRENT
AND PROBLEM ISSUES

Bachynskiy V. T., Padure A. M.
COMPARATIVE ANALYSIS OF THE TRAINING
OF DOCTOR-FORENSIC MEDICAL EXPERT IN
UKRAINE AND EUROPEAN COUNTRIES.....5

**Hurov O. M., Antonov A. G., Shilan V. I.,
Surgay N. M., Uzbek T. S.**
THEORETICAL JUSTIFICATION
OF THE FORMATION MECHANISM
OF TRACES OF BLOOD10

**Hurov O. M., Antonov A. G., Surgay N. M.,
Tatarko S. V., Shilan V. I., Uzbek T. S.**
WAYS OF IMPROVING THE FORENSIC
MEDICAL IDENTIFICATION OF A PERSON
IN COMPLICATED CONDITIONS.....16

ORIGINAL RESEARCH

Bachynskiy V. T., Sarkisova Yu.V.
POSSIBILITIES OF DETERMINING
THE TIME SINCE DEATH
USING THE METHODS
OF MULTIDIMENSIONAL POLARIZATION
AND AUTOFLUORESCENCE MICROSCOPY
OF THE HUMAN VITREOUS BODY.....22

Bachynskiy V. T., Shilan K. V.
APPLICATION OF DIFFERENTIAL
MULLER-MATRIX TOMOGRAPHY
OF HISTOLOGICAL SECTIONS OF
STRUCTURED BIOLOGICAL HUMAN
TISSUES TO DETERMINE THE DEGREE OF
BLOOD LOSS.....33

**Zmiyevska Yu.H., Savka I. H., Baluk I. H.,
Hryniuk V. V., Bizer A. R.**
THE APPLICABLE VALUE OF 3D
MODELING IN THE ASPECT OF FORENSIC
MEDICAL DIFFERENTIAL DIAGNOSTICS
OF THE TYPE OF A TRAUMATIC
TOOL IN INJURIES FROM FIREARMS
AND APPROXIMATE TO IT BY ITS
CHARACTERISTICS..... 42

Zozulia V. M.
PREVAILING TRENDS
OF MORPHOLOGICAL INJURIES
IN DRIVERS AND PASSENGERS OF JEEPS
AND SUVs IN FATAL ACCIDENTS51

**Kusliy Yu. Yu., Mishalov V. D.,
Shkolnikov V. S., Shevchuk Y. G.,
Kostenko Ye. Ya.**
DEPOSITION OF GUNSHOT
RESIDUE WHEN FIRING «FORT 12R»
AND «AE 790G1» PISTOLS56

Ольховський В. О., Михайличенко Б. В., Гуров О. М.
АНАЛІЗ ДЕФЕКТІВ ДІАГНОСТИКИ ТА СУДОВО-МЕДИЧНОЇ ОЦІНКИ ПЕРЕЛОМІВ КІСТОК ЧЕРЕПА64

Перебетюк А. М., Фоміна Л. В., Прокopenко С. В., Тереховська О. І., Гель А. П.
ІДЕНТИФІКАЦІЯ ПІСТОЛЕТІВ І ВІДСТАНІ ПОСТРІЛУ З ВИКОРИСТАННЯМ ПОКРОКОВОГО ДИСКРИМІНАНТНОГО АНАЛІЗУ: ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ НА ІМІТАТОРАХ ТІЛА ЛЮДИНИ З УРАХУВАННЯМ ОДЯГУ70

ВИПАДКИ З ПРАКТИКИ

Біляков А. М., Савка І. Г., Гичка С. Г., Сапелкін В. В.
СУДОВО-МЕДИЧНА ОЦІНКА ОБСЯГУ ПОВТОРНОЇ ЧЕРЕПНО-МОЗКОВОЇ ТРАВМИ (ВИПАДОК З ЕКСПЕРТНОЇ ПРАКТИКИ)..... 79

Войченко В. В., В'юн В.В., Черняк В. В., Левченко В. В.
ГУМАНІТАРНА МІСІЯ СУДОВО-МЕДИЧНОЇ СЛУЖБИ З ІДЕНТИФІКАЦІЇ ЗАГИБЛИХ.....85

Мішалов В. Д., Войченко В. В., Ворошилов К. Ф., Розовик І. В., Петрошак О. Ю., Макаренко О. О., Хижняк В. В., Моргун А. О., Полюк Ю. В., Фененко Ю. І.
ПРОЯВИ КАТУВАНЬ ГРОМАДЯН УКРАЇНИ РОСІЙСЬКИМИ ВОЄННИМИ НА ДЕЯКИХ ДЕОКУПОВАНИХ ТЕРИТОРІЯХ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ СУДОВО-МЕДИЧНИХ ЕКСПЕРТИЗ ТА ІДЕНТИФІКАЦІЇ ЖЕРТВ НАСИЛЬСТВА Й ЕКСГУМОВАНИХ ТРУПІВ.....89

СТОРІНКИ ІСТОРІЇ ТА ЮВІЛЕЇ

Войченко В. В., Мішалов В. Д., Шкуропат О. В.
РЕФОРМУВАННЯ СУДОВО-МЕДИЧНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ. ПРАКТИЧНА НАРАДА НАЧАЛЬНИКІВ БЮРО СУДОВО-МЕДИЧНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ УКРАЇНИ103

КРИВДА ГРИГОРІЙ ФЕДОРОВИЧ
(до 75-річчя від дня народження)105

ПАМ'ЯТІ БЕЖЕНАРЯ ІЛІ ЛЕОНІДОВИЧА 107

ПАМ'ЯТІ КУЛИКА ОЛЕКСАНДРА ФЕДОРОВИЧА108

ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ ПУБЛІКАЦІЙ У ЖУРНАЛІ «СУДОВО-МЕДИЧНА ЕКСПЕРТИЗА».....109

Olkhovsky V. O., Mykhailychenko B. V., Gurov O. M.
ANALYSIS OF DEFECTS IN DIAGNOSIS AND FORENSIC MEDICAL ASSESSMENT OF SKULL BONE FRACTURES64

Perebetiuk A. M., Fomina L. V., Prokopenko S. V., Terehovska O. I., Hel A. P.
IDENTIFICATION OF «FORT» PISTOLS AND SHOT DISTANCE USING STEPWISE DISCRIMINANT ANALYSIS: AN EXPERIMENTAL STUDY ON HUMAN BODY SIMULATORS WITH CONSIDERATION OF CLOTHING70

PRACTICAL CASES

Biliakov A. M., Savka I. V., Gychka S. G., Sapielkin V. V.
FORENSIC MEDICAL ASSESSMENT OF THE VOLUME OF REPEATED TRAUMATIC BRAIN INJURY (CASE FROM EXPERT PRACTICE)79

Voichenko V. V., Vyun V. V., Chernyak V. V., Levchenko V. V.
HUMANITARIAN MISSION OF THE FORENSIC MEDICAL SERVICE FOR THE IDENTIFICATION OF THE DECEASED88

Mishalov V. D., Voichenko V. V., Voroshilov K. F., Rozovik I. V., Petroshak O. Yu., Makarenko O. O., Khizhnyak V. V., Morgun A. O., Polyuk Yu.V., Fenenko Yu. I.
MANIFESTATIONS OF TORTURE OF UKRAINIAN CITIZENS BY THE RUSSIAN MILITARY IN SOME DEOCCUPIED TERRITORIES ACCORDING TO THE RESULTS OF FORENSIC AND MEDICAL EXAMINATIONS AND IDENTIFICATION OF VIOLENCE VICTIMS AND EXUMBED BODIES ... 89

THE PAGES OF HISTORY AND ANNIVERSARY

Voichenko V.V., Mishalov V.D., Shkuropat O.V.
REFORMING THE FORENSIC MEDICAL SERVICE OF UKRAINE. PRACTICAL MEETING OF HEADS OF THE BUREAU OF FORENSIC MEDICAL EXAMINATION OF UKRAINE.....103

KRYVDA HRYHORIY FEDOROVYCH
(to the 75th birthday anniversary).....105

MEMORY OF BEZHENAR ILYA LEONIDOVICH.107

MEMORY OF KULIK OLEKSANDR FEDOROVYCH108

ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ ПУБЛІКАЦІЙ У ЖУРНАЛІ «СУДОВО-МЕДИЧНА ЕКСПЕРТИЗА».....109

СТОРІНКИ ІСТОРІЇ ТА ЮВІЛЕЇ

РЕФОРМУВАННЯ СУДОВО-МЕДИЧНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ. ПРАКТИЧНА НАРАДА НАЧАЛЬНИКІВ БЮРО СУДОВО-МЕДИЧНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ УКРАЇНИ

Войченко В. В., Мішалов В. Д., Шкуропат О. В.

Асоціація судових медиків України

21-22 червня 2023 р. в м. Дніпро ДСУ «Головне бюро судово-медичної експертизи МОЗ України» й Асоціацією судових медиків України була проведена практична нарада за участю заступника міністра охорони здоров'я України І. Кузіна, начальника відділу з питань судово-медичної експертизи Департаменту високотехнологічної медичної допомоги та інновацій МОЗ України Т. Соболевої та начальників обласних бюро судово-медичної експертизи України, присвячена актуальним питанням реформування та перспективам судово-медичної служби України.

Основними питаннями при обговоренні були: фінансування судово-медичної експертизи (СМЕ) до кінця 2023 року, майнові питання, трансформація мережі бюро судово-медичної експертизи у філії, врегулювання належної оплати праці фахівців, питання освіти та підготовки кадрів, деякі інші організаційні аспекти.

У своїй доповіді Ігор Кузін виклав основні аспекти реорганізації судово-медичної служби, висвітлив проблемні питання та визначив основні напрями розвитку, зазначивши, що **якість** СМЕ залежить від освіти фахівця, рівня його навантаження, матеріально-технічного оснащення закладів, використання сучасної лабораторної бази. **Своєчасність** виконання експертизи залежить від кількості фахівців у системі, рівня їхнього навантаження, формулювання стимулів до швидкого виконання роботи, матеріально-технічного оснащення закладів. **Незалежність** судово-медичного експерта має бути забезпечена його професійною та **фінансовою** автономністю, захищеністю його трудових прав, проведена швидка оцінка стану системи судово-медичної експертизи та сформована концепція розвитку.

Нині в роботі судових медиків України, особливо під час військових дій внаслідок повномасштабного вторгнення російської федерації в Україну, спостерігається серія організаційних складнощів, що пов'язані з важкістю перерозподілу, за необхідності, експертів з однієї області до іншої та складністю балансування витратних матеріалів, що застосовуються при роботі судових медиків. Основною проблемою є те, що заклади бюро судово-медичної експертизи є комунальною власністю, фінансуються Міністерством охорони здоров'я через субвенцію, але по суті основними управлінцями цих закладів є обласні ради, які є власниками закладів, що призводить до конфлікту бюджетів.

Тому основним напрямом реформування судово-медичної служби є організаційна зміна всієї мережі. Перший вектор – будівництво централізованої мережі судово-медичних установ, що будуть знаходитися у сфері управління МОЗ України. Державна спеціалізована установа – Головне бюро СМЕ є головною установою національного рівня, йому будуть підпорядковуватися регіональні філії, створені на базі відповідних комунальних закладів у областях. Отже, відбудуться виведення регіональних підрозділів з комунальної форми власності до державної та передача цілісних майнових комплексів обласних бюро судово-медичної експертизи в державну власність.

До кінця 2023 року заплановане переведення наявної субвенції на ДСУ «Головне бюро судово-медичної експертизи МОЗ України» з подальшим фінансуванням ДСУ відокремлених підрозділів з 01 січня 2024 року. Тобто відбувається створення вертикалізованої системи під управлінням і фінансуванням Міністерства охорони здоров'я України

Другий вектор – посилення лабораторного потенціалу та комплексне переоснащення лабораторної й інфраструктурної бази шляхом закупівлі новітнього обладнання (мас-спектрометрів, ДНК-аналізаторів) тощо. Мова йде про створення лабораторій, де можливе проведення ДНК-експертизи та всі види токсикологічних експертиз, впровадження акредитації всіх лабораторій СМЕ відповідно до вимог ISO. Робота за цим напрямом вже триває.

Третій вектор – зміна підготовки фахівців у галузі СМЕ, найближчим рішенням є поновлення інтернатури за єдиною лікарською спеціальністю «судова медицина» (тривалістю 1,5 року).

Отже, освіта судово-медичного експерта буде повністю відповідати його професійним задачам.

Трансформація системи післядипломної освіти шляхом скасування «субспеціальностей». Експерти зможуть отримувати поглиблені теоретичні знання та практичні навички з окремих напрямів судової медицини на базі визначених бюро СМЕ (в опорних навчальних центрах). Такий підхід нівелює залежність від освітніх установ і дозволить готувати фахівців безпосередньо на робочих місцях. Оновлення та доповнення «Довідника кваліфікаційних характеристик професій працівників» з урахуванням вищезазначеного – це забезпечення безперервного професійного розвитку лікарів з механізмом присвоєння кваліфікаційних класів судових експертів, формування практично орієнтованої типової робочої навчальної програми для студентів медичних вищих навчальних закладів з вивчення судової медицини.

У довгостроковій перспективі – підготовку лікарів-судово-медичних експертів вирішувати шляхом вторинної спеціалізації на базі спеціальності лікар-патолог з допуском до вторинної спеціалізації після певного досвіду роботи у відділах судово-медичних експертних установ.

Посилення ролі та впливу Асоціації судових медиків України в питаннях розробки освітніх стандартів, етичного кодексу, наукового довгострокового замовлення, міжнародної співпраці тощо.

Під час обговорення процесу реформування судово-медичної служби в Україні, участь в нараді взяли: професор Гуров О. М., професор Мішалов В. Д., в.о. начальника ДСУ «Головне бюро судово-медичної експертизи МОЗ України» Розовик І. В., голова Асоціації судових медиків України Войченко В. В. та начальники обласних бюро СМЕ.

Начальник Львівського обласного бюро СМЕ М. М. Шевчук ознайомив присутніх з основними положеннями концепції реформування судово-медичної служби в Україні, запропонованими ДСУ «Головне бюро судово-медичної експертизи МОЗ України», президією Асоціації судових медиків України, групою експертів МОЗ України, робочою групою з питань реформування судово-медичної експертної служби України та начальниками обласних бюро СМЕ.

Підсумовуючи, можна зазначити, що проведення реформування судово-медичної служби є вкрай важливим і своєчасним. Цією роботою займається потужна команда, а саме: фахівці МОЗ України, Департамент високотехнологічної медичної допомоги та інновацій МОЗ України, активну участь беруть Асоціація судових медиків України та керівники обласних бюро СМЕ, які готові працювати в єдиному просторі та злагоджено.

Кривда Григорій Федорович (до 75-річчя від дня народження)

Григорій Федорович Кривда народився 21 квітня 1948 року в селі Нестерівка Київської області. Після закінчення Нестерівської 8-річної школи в 1963 році вступив до Уманського медичного училища, яке закінчив з відзнакою в 1967 році. У 1973 році закінчив з відзнакою Одеський медичний інститут.

Після закінчення медінституту був зарахований судово-медичним експертом в Одеське обласне бюро судово-медичної експертизи, де працює дотепер.

З 1977 року був завідувачем відділення з дослідження речових доказів біологічними методами.

У 1982 році Г. Ф. Кривда був призначений на посаду начальника Одеського обласного бюро судмедекспертизи, де працює дотепер.

З 1982 року активно брав участь у роботі всіх науково-практичних конференцій і нарад начальників бюро. З 1986 року Григорій Федорович почав викладати судову медицину в юридичних навчальних закладах міста, а з 1987 року працював асистентом, доцентом кафедри судової медицини.

У 1992 році вперше в Україні запровадив сучасний метод ідентифікації біологічних об'єктів за допомогою молекулярно-генетичного аналізу (ДНК) біологічних об'єктів.

У 1998 році за його особистої підтримки на базі кафедри та бюро були організовані курси спеціалізації та удосконалення експертів і передатестаційний цикл для експертів усієї України з судово-медичної імунології та судово-медичної цитології.

У 2000 році Г. Ф. Кривда був обраний завідувачем кафедри судової медицини Одеського національного медичного університету.

У 2004 році Г. Ф. Кривдою під керівництвом академіка УАН Ю. М. Сиволапа успішно захищена дисертація на здобуття наукового ступеня доктора медичних наук на тему «ПЛР-аналіз молекулярно-генетичного поліморфізму людини в судовій медицині».

З 2005 року Григорію Федоровичу присвоєне звання професора з судової медицини.

Професор Г. Ф. Кривда – автор біля 130 наукових праць, зокрема 3 монографій, 8 науково-практичних посібників і керівництв, понад 15 методичних рекомендацій. Роботи автора присвячені

питанням історії судової медицини, правових аспектів лікаря, самогубств, судової токсикології, ідентифікації речових доказів ДНК ПЛР.

Г. Ф. Кривда – член редколегії провідних журналів «Інтегративна антропологія» та «Судово-медична експертиза».

За успіхи в роботі Г. Ф. Кривда був нагороджений почесними грамотами: МОЗ України, Обласної ради, Обласної адміністрації, Почесним знаком голови Одеської облдержадміністрації, Почесним знаком Одеської обласної ради, Почесною відзнакою Одеського міського голови (Знак пошани 2007, 2009 роки), грамотами Одеського національного університету й управління охорони здоров'я Одеської облдержадміністрації.

Григорій Федорович має відзнаки Одеського обласного та міського управління МВС: нагрудний знак – пам'ятна медаль «10 років МВС України» (2002 р.), відзнака ГУМВС України в Одеській області «Знак пошани» (2009 р.), пам'ятна відзнака МВС України – медаль «90 років карного розшуку України». Він – член Асоціації судових медиків України.

Від імені колективів Одеського обласного бюро й Одеського національного медичного університету, Асоціації судових медиків України, редакційної колегії журналу «Судова медична експертиза» щиро вітаємо Григорія Федоровича з ювілеєм і бажаємо йому доброго здоров'я та творчих успіхів у роботі!

**ПАМ'ЯТІ БЕЖЕНАРЯ ІЛЛІ ЛЕОНІДОВИЧА,
завідувача відділу експертизи трупів КМУ «Обласне бюро судово-
медичної експертизи» Департаменту охорони здоров'я Чернівецької ОДА**

12.09.2022 р. сталася невинна подія – пішов з життя шанований фахівець, завідувач відділу експертизи трупів КМУ «Обласне бюро судово-медичної експертизи» Департаменту охорони здоров'я Чернівецької ОДА, кандидат медичних наук, доцент Ілля Леонідович Беженар.

Життєвий шлях Іллі Леонідовича – це добropорядність, професійність і зразок для молоді. У пам'яті колег він назавжди залишиться насамперед доброзичливою, чуйною й уважною людиною, а також висококваліфікованим фахівцем.

Народився Ілля Леонідович в 1966 році в Молдавській РСР. Після закінчення середньої школи та медичного училища в 1988 році вступив до Чернівецького державного медичного інституту, який успішно закінчив за спеціальністю «Лікувальна справа» зі здобуттям фаху лікаря в 1994 році. З 1997 року перебував

на посаді завідувача відділу судово-медичної експертизи трупів КМУ «Обласне бюро судово-медичної експертизи».

Свою практичну експертну роботу успішно поєднував з науковою та педагогічною діяльністю на посаді асистента кафедри судової медицини та медичного правознавства. У 2009 році захистив кандидатську дисертацію на тему «Встановлення зажиттєвості та давності спричинення тілесних ушкоджень в судовій медицині за даними лазерної поляриметрії біологічних тканин». Автор 10 наукових праць, 4 раціоналізаторських пропозицій та 1 деклараційного патенту на винахід. У 2014 році йому було присвоєне вчене звання доцента кафедри судової медицини та медичного правознавства Буковинського державного медичного університету.

Лояльний, відповідальний, коректний, наполегливий, Він завжди був підтримкою колективу, молодим експертам, прагнув допомогти в складних життєвих ситуаціях.

Це велика втрата не тільки для рідних і близьких, колективу людей, які тривалий час ішли поруч з ним професійним шляхом, але і для всієї судово-медичної служби України. Світла пам'ять про Іллю Леонідовича Беженаря навечно залишиться в серцях його колег і співробітників.

Сьогодні слова скорботи та втрати ми чуємо від однодумців і колег з КМУ «Обласне бюро судово-медичної експертизи» Департаменту охорони здоров'я Чернівецької ОДА, кафедри судової медицини та медичного правознавства Буковинського державного медичного університету, а також від усієї спільноти судово-медичних експертів України.

**ПАМ'ЯТІ КУЛИКА ОЛЕКСАНДРА ФЕДОРОВИЧА,
Директора Чернівецького медичного коледжу Буковинського державного
медичного університету**

29 травня 2023 року помер Олександр Федорович Кулик, кандидат медичних наук, доцент, відмінник освіти України, директор Чернівецького медичного коледжу Буковинського державного медичного університету (1997-2017 рр.), заступник декана медичного факультету (1991-1997 рр.).

Олександр Федорович – лояльний, відповідальний, наполегливий, шанований, висококваліфікований фахівець і неймовірно добра людина.

Народився 5 липня 1944 року в селі Грушевиці Рівненської області в селянській родині. У вересні 1962 року вступив до Чернівецького державного медичного інституту. У 1971 році закінчив медичний інститут з відзнакою. Працював на кафедрі судової медицини, де пройшов шлях від старшого лаборанта до доцента кафедри. З 1976 по 1986 рр. О. Ф. Кулик обіймав посаду начальника Чернівецького обласного бюро судово-медичної експертизи за сумісництвом.

Захистив кандидатську дисертацію на тему «Гістологічні та морфологічні показники заживлення саден і ран шкіри різної локалізації». Кандидат медичних наук (1985 р.), доцент (1988 р.).

Заступник декана медичного факультету (1991-1997 рр.). Директор медичного училища Буковинської державної медичної академії (з грудня 1997 р.). З 2003 року – директор Чернівецького медичного коледжу Буковинського державного медичного університету.

Автор 56 наукових праць, зокрема 6 навчально-методичних посібників, 5 раціоналізаторських пропозицій. За багаторічну плідну роботу, вагомий внесок у розбудову навчального закладу, вдосконалення навчального процесу був нагороджений нагрудним знаком «Відмінник освіти України» (2002 р.), Почесними грамотами Верховної Ради України (2004 р.), Кабінету Міністрів України (2011 р.), Міністерства охорони здоров'я України (2007 р.), Міністерства освіти і науки України (2001 р.), преміями Чернівецької міської ради імені Б. Л. Радзіховського (2005 р.) та імені Ю. Федьковича (2010 р.).

Усе своє життя Олександр Федорович вирізнявся стійкістю характеру, силою духу та наполегливістю. Він був людиною великої душі, мудрим керівником, чуйним, добрим, завжди був підтримкою та прикладом для колективу, студентів і молодих експертів, прагнув допомогти в складних життєвих ситуаціях. Світла пам'ять про Олександра Федоровича завжди буде жити серед рідних, друзів, колег, студентів коледжу, їхніх батьків і назавжди залишиться в наших серцях.

ВИМОГИ

до оформлення публікацій у журналі «Судово-медична експертиза»

До друку приймаються статті українською й англійською мовами обсягом 10-15 сторінок (включаючи таблиці, ілюстрації, резюме, перелік посилань тощо), оглядові статті – до 20 сторінок, короткі повідомлення, рецензії – до 5 сторінок, інші матеріали (історичні нариси, ювілеї) – 2-3 сторінки. Шрифт Times New Roman, 14 кегль, інтервал – 1,5; поля – по 2,0 см, в редакторі Word версії 7,0 і вище. Не рекомендується автоматично переносити слова в текстовому редакторі.

Назва файлу має відповідати прізвищу першого автора.

До статті додаються:

- Рукопис статті та реферату статті в роздрукованому вигляді.
- Електронний варіант статті та реферату статті.
- Відомості про автора (співавторів) статті (українською й англійською мовами):
 - Прізвище, Ім'я, По батькові
 - науковий ступінь, вчене звання
 - місце роботи, посада
 - контактні дані: поштова адреса, контактний номер телефону, e-mail
 - уніфікований міжнародний ідентифікатор суб'єктів наукової діяльності (вчених) ORCID <http://orcid.org/>
 - авторський ідентифікатор Researcher ID (Web of Science) <http://www.researcherid.com>
 - авторський ідентифікатор Author ID (Scopus) (за наявності)
- Офіційне направлення за встановленим зразком, з візою керівника установи, в якій виконана робота, завірене круглою печаткою.
- Висновок з біоетичної експертизи.
- Декларація про відсутність/наявність конфлікту інтересів.
- Декларація про відсутність плагіату.
- Два екземпляри Договору на передачу невиключного майнового права на використання наукового твору, підписані автором (співавторами).

Форми для заповнення у форматі PDF представлені на офіційному web-сайті журналу <http://forensic.bsmu.edu.ua/>

СТРУКТУРА СТАТТІ

У заголовку статті зазначають: УДК (універсальний десятковий класифікатор), ініціали та прізвище автора (авторів), назву статті; назву установи (навчальний заклад, НДІ, ЛПЗ тощо), де виконана робота, в називному відмінку, з обов'язковим зазначенням відомчої належності; країну, місто.

Даний блок інформації повинен бути представлений як українською, так і англійською мовами. Прізвища авторів доцільно вказувати так, як і в попередніх публікаціях або транслітерувати за системою BGN (Board of Geographic Names), див. сайт: <http://www.slovnuk.ua/services/translit.php>, паспортна транслітерація. Важливо вказувати офіційно прийняту назву організації, де виконана робота.

Розширене резюме: українською та англійською мовами не більше 2 друкованих сторінок (містить короткий опис матеріалу рукопису: вступ, мета, матеріали та методи, результати дослідження, висновки). Тексти резюме повинні бути автентичними.

Важливо! Розширене авторське резюме до статті є основним джерелом інформації у вітчизняних і закордонних інформаційних системах та наукометричних базах даних, що

індексують журнал. Резюме має викладати лише суттєві факти роботи, за якими читачеві повинна бути зрозуміла суть проведеного дослідження. Відповідно до цього читач визначає, чи варто звертатися до повного тексту статті для отримання більш докладної інформації, яка його цікавить.

Ключові слова: українською й англійською мовами (розділовий знак «;»).

Текст статті повинен мати такі розділи:

- при публікації результатів оригінальних наукових досліджень – вступ, мета та завдання дослідження, матеріали та методи, результати та їх обговорення, висновки, перспективи подальших досліджень, література, references (назва розділів повинна бути виділена жирним шрифтом);
- оглядові статті – авторське рішення викладення матеріалу, узагальнення (або висновки), рекомендації для розвитку наукового напрямку та/або практичної медицини;
- випадки з практики – авторське рішення викладення матеріалу.

Літерні позначення й аббревіатури повинні бути пояснені в тексті при першому використанні.

Таблиці, ілюстрації та графічний матеріал представляються з використанням редакторів WORD з відповідними посиланнями в тексті, їх кількість повинна відповідати змісту статті. Графічний матеріал не повинен дублювати матеріал таблиць. Графіки та схеми не слід переважувати текстовою інформацією.

Порядковий номер таблиці вказується у верхньому правому куті; нижче, на наступному рядку пишеться назва таблиці. Порядковий номер рисунку вказується знизу, зліва під рисунком. Після номеру, на тому ж рядку – назва рисунку, на наступному – пояснення умовних позначень – цифр, букв тощо. У підписах до мікрофотографій вказуються збільшення та метод забарвлення.

Цифрові результати повинні бути наведені в міжнародних одиницях (СИ). Не можна вживати скорочення, які не є загально визначеними.

Назви фірм, реагентів та обладнання, що використані в роботі, подаються в оригінальному написанні з уточненням країни виробника.

Бібліографічні посилання в тексті статті подаються цифрою в квадратних дужках; номер посилання вказується в списку літератури в порядку їх цитування в тексті. Бібліографія повинна містити, крім основних робіт, публікації за останні 5 років. Посилання на неопубліковані роботи не допускаються. Автор несе відповідальність за правильність подання бібліографічних даних.

Список літератури друкується на окремому аркуші через 1,0 інтервал у порядку їх цитування в тексті. Кількість цитованих публікацій в оригінальних статтях не повинна перевищувати 30 літературних джерел, в оглядових – 50, у лекціях та інших матеріалах – не більше 30.

Список літератури подається згідно з рекомендаціями з оформлення посилань у наукових роботах за Ванкуверським стилем (Vancouver style) (Citing and referencing: Vancouver: a guide to the styles recommended by Monash schools and departments for students and researchers / Monash University Library. 2015. URL: <http://guides.lib.monash.edu/citing-referencing/vancouver> (viewed on 13.10.2016).

Бібліографічні списки (References) для міжнародних бібліографічних і наукометричних баз даних/систем цитування (Scopus, Web of Science) подаються, включаючи всі джерела літератури, водночас вони повинні бути представлені не тільки мовою оригіналу, але й у латиниці (романським алфавітом).

У романському алфавіті для україномовних джерел використовується наступна структура бібліографічного посилання: автор (транслітерація), назва статті (транслітерація) та переклад назви книги або статті англійською мовою (в квадратних дужках), назва джерела (транслітерація), вихідні дані в цифровому форматі, вказівка на мову статті в дужках (in Ukrainian).

Приклад системи автоматичної транслітерації джерел українською мовою на сайті: <http://www.slovnuk.ua/services/translit.php>.

При складанні пристатейного списку літератури, з урахуванням вимог наукометричних баз даних, рекомендоване використання безкоштовних програм створення бібліографічних описів у романській абетці, що дозволяють автоматично створювати посилання за одним зі світових стандартів: <http://www.easybib.com/> <http://www.bibme.org/> <http://themecraft.net/www/sourceaid.com>

Автори, які публікуються в цьому журналі, погоджуються з наступними умовами:

- Автори залишають за собою право на авторство своєї роботи та передають журналу право першої публікації цієї роботи на умовах ліцензії Creative Commons Attribution License, котра дозволяє іншим особам вільно розповсюджувати опубліковану роботу з обов'язковим посиланням на авторів оригінальної роботи та першу публікацію роботи в цьому журналі.
- Автори мають право укладати самостійні додаткові угоди щодо неексклюзивного розповсюдження роботи в тому вигляді, в якому вона була опублікована цим журналом (наприклад, розміщувати роботу в електронному сховищі установи або публікувати в складі монографії) за умови збереження посилання на першу публікацію роботи в цьому журналі.
- Політика журналу дозволяє та заохочує розміщення авторами в мережі Інтернет (наприклад, у сховищах установ або на особистих веб-сайтах) рукопису роботи (препринта) як до подання цього рукопису до редакції, так і під час його редакційного опрацювання, оскільки це сприяє виникненню продуктивної наукової дискусії та позитивно позначається на оперативності та динаміці цитування опублікованої роботи (див. The Effect of Open Access).

Автори статті несуть персональну відповідальність за розкриття всіх фінансових і особистих відносин з урахуванням ймовірного конфлікту інтересів.

Матеріали для публікації та супровідні документи подаються на офіційний web-сайт журналу: <http://forensic.bsmu.edu.ua/> та на e-mail: sme@bsmu.edu.ua

Контактна адреса:

Журнал «Судово-медична експертиза»,
Буковинський державний медичний університет
Театральна площа, 2, м. Чернівці, 58002. Україна

**Відповідальний редактор web-сайту журналу – заступник головного редактора д.мед.н,
професор Ванчуляк Олег Ярославович**

Телефон: 0505040911

0967299910

e-mail: sme@bsmu.edu.ua